

hebraico, ut patet ex versione LXX Interpretum, qui non tantum priora capita, sed etiam posteriora ex hebraeo in graecum verterunt, sicut et eadem etiam vertit Theodotion. Quo casu posteriora capita ex hebraeo textu sublata sint, quis facile dicet, nisi conjecturaliter? V. g., tempore impii Antiochi, de quo in libris Machabæorum, qui quos invenire poterat libros sacros exussit, tuncque forte contigerit, quod pars aliqua alicujus libri interierit apud Hebraeos; sicut vel hoc vel aliis casibus integri libri luci subducti sunt, qui tamen velut exstantes citantur in Scriptura.

Deinde potest etiam responderi, inquit Bellarminus, primum libri hujus auctorem, qui hebraice historiam Esther scribendam suscepit, summam tantum historiae conscripsisse; deinde alio tempore scriptam fuisse historiam eandem ab aliquo alio copiosius, et translata in linguam graecam a Lysimacho, regnantibus in Aegypto Ptolemæo et Cleopatra; ut indicatur in hoc ipso libro, cap. XI. Porro prioris auctoris librum ipsum hebraicum, posterioris autem non ipsum librum, sed solam translationem ad nos pervenisse. Ita Bellarminus.

Obj. III. Postrema capita non coherent cum prioribus: nam cap. II narrantur insidiae duorum eunuchorum, easque ibidem legitur detexisse Mardocheus. Deinde rursus eadem narrantur cap. XI et XII. Sed priori loco dicuntur insidiae factae fuisse anno septimo Assueri, et cap. VI, 5, additur, nihil omnino mercedis accepisse Mardocheum, qui eas patefecerat; in loco autem posteriori dicuntur factae anno secundo Assueri, et additur quod Mardocheo pro delatione earumdem data sint munera.

R. neg. assumpt. ac dico, postrema capita bene coherere, quantum ad veritatem rerum quae narrantur, etsi non quoad ordinem. Postrema namque capita secundum ordinem rei gestae non sunt postrema, sed quadam pertinent ad libri initium, ut patet tum ex versione LXX interpretum, in qua, sicut supra, Quæst. I, dictum fuit, omnia suo ordine collocata sunt, tum ex notationibus S. Hieron., quæ cap. X, XI et sequentibus hujus libri sunt insertae. Quare autem Ecclesia patiatur ea capita ad finem libri permanere, ratio esse potest, ut intelligamus, quid hujus libri sit in codicibus hebraeis, et quid non sit.

Narratio igitur insidiarum, quæ in nostris Bibliis habetur, cap. XII, ad initium libri pertinet, atque ibi narrantur insidiae per anticipationem, quæ rursus narrantur postea, suo loco cap. II. Factae sunt autem anno septimo Assueri, ut habetur cap. II, non autem anno secundo, ut videtur colligi ex cap. XI: siquidem illa verba $\bar{\gamma}$. 2: *Anno secundo, regnante Artaxerxe maximo*, etc., non debent extendi usque ad narrationem insidiarum, de qua cap. XII, sed solum ad ea quæ dicuntur in ipso cap. XI, id est, ad somnium quod Mardocheus vidit antequam Esther Assuero conjungeretur.

Quod vero objectum est de mercede delationis, non habet difficultatem, ait Bellarminus. Nam etsi

Mardocheus non accepisset mercedem pro delatione insidiarum, quando rex sibi jussit relegi annales, ut dicitur cap. VI, tamen accepit postea amplissimam mercedem, quæ describitur in eodem cap. VI, et ea significatur cap. XII, 5, per illa verba: *Datis pro delatione muneribus*.

Potest etiam responderi, quod locus capitis XII intelligatur de munusculis minoribus, v. g., de summa pecuniaria data Mardocheo, dum interim servabat ipsum in palatio rex, ut plene remuneraret ejus fidelitatem. Cum vero nondum plenam illam retributionem accepisset, vere dicitur cap. VI, 5: *Nihil omnino mercedis accepit*, dignæ scilicet, et proportionate tanto beneficio quo regem a præsentis morte liberaverat.

Obj. IV. In hoc libro, cap. II habetur manifestus error; ergo non est canonicus.

Prob. ant. Quia ibidem, $\bar{\gamma}$. 16, dicitur de Esther: *Ducta est itaque ad cubiculum regis Assueri mense decimo, qui vocatur Tebeth, septimo anno regni ejus*. Graece autem dicitur ducta mense duodecimo, qui vocatur Adar; ergo, etc.

R. neg. ant. Nam triplicem oportet Estheris adductionem attendere. Prima est, quando ex Mardochei domo in gynæceum adducta est. Secunda, quando post consuetas præparationes admissa est ad conclave regium, inito tunc matrimonio minus solemni. Tertia, quando ad eundem adducta est, ut regina crearetur, solemnesque nuptiæ celebrarentur. Textus noster, et hebraeus de secunda adductione loquuntur; graecus vero de tertia, quando ut regina agnita est. Et huic sententiæ consonat Josephus lib. XI Antiq., cap. 6, dicens: *Perducta Esthere* (nempe ex gynæceo) *delectatus ejus consuetudine, et amore correptus* (Assuerus) *legitimam conjugem eam sibi adjunxit, nuptiasque celebravit anno regni sui septimo, mense duodecimo, qui Adar dicitur*.

Obj. V. Cap. III, 1, Aman dicitur fuisse de stirpe Agag regis Amaleitarum; et cap. XVI, 10, dicitur animo et gente Macedo. Ergo caput XVI non coheret cum capite III.

R. neg. conseq. Quia Aman potuit esse de stirpe Agag per aliquem eorum, qui Saülis et Samuelis manus effugientes, I Reg. XV, et huc illucque vagantes, devenerunt in loca Macedonum; cumque ibi diu mansissent, et ex aliquo eorum natus esset Aman, ipse recte dicitur et animo et gente esse Macedo. Sic Act. XVIII, 2, Aquila vocatur Judæus, et tamen erat Ponticus genere.

Obj. VI. Cap. III narratur, quod causa indignationis Aman contra Mardocheum esset, quia Mardocheus non volebat illum adorare; cap. autem XII causa dicitur esse, quod accusasset eunuchos. Atqui hæc rursus inter se non coherent; ergo.

R. neg. min. Nam nihil vetat quominus indignatio Aman ex duabus causis proveniret. Primo quidem, antequam exaltaretur, ex detectione insidiarum, quarum ipse fortasse erat particeps, aut saltem eunuchis, qui detecti fuerant, valde amicus; et post-

ea ex eo quod Mardocheus recusaret eum adorare.

Obj. VII. Cap. III, 15, dicitur, quod regiae litteræ missæ sint per cursores ad universas provincias, *ut occiderent atque deleterent omnes Judæos... uno die, hoc est, decimo tertio mensis duodecimi*. Cap. vero XIII, 6, in regiis litteris, quæ ibidem ad longum ponuntur, dicitur: *Jussimus, ut quoscunque Aman, qui omnibus provinciis præpositus est, et secundus a rege, quem patris loco colimus, monstraverit, cum conjugibus ac liberis deleantur ab inimicis suis, nullusque eorum misereatur quartadecima die duodecimi mensis Adar anni præsentis*. Atqui hic iterum versus 6 capitis XIII repugnat versui 15 capitis III: ergo liber Esther quoad ultima capita non videtur esse canonicus.

R. neg. min. Quia ex illis locis, inter se collatis, tantum deduci potest, quod ita omnes occidendi sint die decima tertia, ut nullus supersit, cujus misereri possint die decima quarta: vel etiam quod ita occidendi sint die decima tertia, ut, si evaserint aliqui mortem illa die, absque ulla misericordia occidantur die decima quarta. Patet hoc ex eo quod postea Judæi, mutato rerum statu, hostes suos occiderint eadem die: quæ antea delationi eorum fuerat destinata. Si quidem cap. IX, 1, dicitur: *Duodecimi mensis, quem Adar vocari ante jam diximus, tertiadecima die, quando cunctis Judæis interfectio parabatur, et hostes eorum inhiabant sanguini, versa vice Judæi superiores esse ceperunt, et se de adversariis vindicare*. Jamvero Judæi non tantum die decima tertia, sed etiam decima quarta hostes suos occiderunt; ut liquet ibidem ex versu 13 collato cum 17, in quo dicitur: *Dies autem tertius decimus mensis Adar, primus apud omnes interfectionis fuit, et quartadecima die cadere desiderunt*. Ergo satis clarum est quod versus 6 cap. XIII nullo modo repugnet versui 15 cap. III.

Obj. VIII. Cap. XVI, 18, dicitur: *Et ipse qui machinatus est* (nempe Aman) *et omnis cognatio ejus pendet in patibulis*. Atqui hic textus rursus non coheret cum iis quæ habentur cap. IX: nam ibidem $\bar{\gamma}$. 6 et sequentibus dicitur, quod die decima tertia mensis duodecimi occisi sint decem filii Aman, et die decima quarta ejusdem mensis eorum cadavera affixa patibulis: Et tamen ex cap. VIII, 9, patet litteras illas, in quibus cap. XVI narratur quod omnis cognatio Amani suspensa esset, scribi cœpisse die vigesima tertia mensis tertii; ergo præcitatus textus capitis XVI non coheret cum iis quæ habentur cap. IX. Nam ista duo non videntur simul coherere, scilicet, quod omnis cognatio Amani suspensa sit ante diem 25 mensis tertii, et decem filii ejus tantum occisi fuerint die 15 mensis duodecimi.

R. neg. min., et ad ejus probationem dico quod quidem filii Aman, de quibus cap. IX, tantum suspensi sint mense duodecimo, cum interim Aman cum omni cognatione suspensus esset, antequam expedirentur præfata litteræ. Quare hæc voces: *Omnis cognatio ejus idem significant quod domestica familia ejus*, uti ex textu graeco observat Estius. Unde locus capitis XVI intelligendus est de domestica familia,

id est, de filiis nondum emancipatis, uxore, et ministris, qui in domo Amani morabantur, et in ea inventi, cum ipso suspensi sunt. Locus autem capitis IX intelligi debet de filiis qui, ductis uxoribus, seorsim a domo Amani, aut in aliis urbibus familias alebant; hocque patet ex versu 10 ibidem, in quo dicitur: *Quos cum occidissent, prædas de substantiis eorum tangere noluerunt*, adeoque supponuntur habuisse substantias, sive bona seorsim. Unde non est admittenda glossa dicentium quod hi decem filii, cap. IX occisi, fuerint a mense primo captivati, et morti usque ad mensem duodecimum reservati: neque enim tunc verificari posset quod Judæi prædas de substantiis eorum tangere noluerint: quia totam Amani substantiam possidebat Esther, et ea donante Mardocheus.

QUÆSTIO III. — CUR MARDOCHEUS NOLUERIT GENUFLECTERE CORAM AMAN, EUMQUE ADORARE.

Postquam rex Assuerns exaltasset Aman filium Amadathi, et cuncti servi regis genuflecterent, et adorarent Aman, *solus Mardocheus non flectebat genu neque adorabat eum*, cap. III, 2. Cum prudens et amantissimus sui populi fuerit Mardocheus, et tamen mordicus obstiterit adorationi Amani: justam causam habere debuit, cur non adorando non tantum se, sed et populum universum præsentis exilio exposuerit. Estius in hunc locum quærens, an justam habuerit causam, sic habet: Sunt qui dicunt, Aman ex collo suspensum habuisse quoddam idolum, et ideo Mardocheum noluisse eum adorare, ne videretur adorare illud idolum. Aut si idolum in collo non habuerit, saltem eum voluisse adorari cultu divino. Sed eodem modo debuisset Mardocheus postea nec regem honorare. Nec verisimile est alios adorasse Aman cultu divino. Nam et Mardocheus postea simili honore jussus est ab omnibus honorari, qui quidem si divinus fuisset, nullo modo Mardocheus eum debuisset permittere. Optima solutio videtur, quod eum noluerit adorare Mardocheus: imo nec ei assurgere, quia Aman Amalecites erat; Scriptura autem præceperat Israelitis Deuter. XXV, exercere perpetuas inimicitias contra Amalec. Et hunc sensum innuit Scriptura hoc eodem cap.: *Dixerat enim Mardocheus se esse judæum*. Et tunc sensus illorum verborum Mardochei cap. XIII, ubi dicit: *Sed timui ne honorem Dei mei transferrem ad hominem, et ne quemquam adorarem excepto Deo meo*, ita accipiendus est, ne honorem et adorationem Dei per transgressionem talis præcepti, Deuter. XXV, vel in speciem videretur violasse. Hactenus Estius.

Verumtamen non videtur subsistere hæc solutio: quia generatim cap. XIII, 14, Mardocheus dicit: *Ne quemquam adorarem, excepto Deo meo*; adeoque nihil peculiare agere voluit contra Amanum tanquam Amalecitam; quia nulli hominum voluit talem cultum exhibere, qualem petebat Aman. Et mox citato cap. XIII, 12 et seq., coram Deo protestatur: *Cuncta nosti, et scis quia non pro superbia et contumelia, et aliqua glo*

riæ cupiditate, fecerim hoc, ut non adorarem Aman superbissimum (*libenter enim pro salute Israel etiam vestigia pedum ejus deosculari paratus essem*), sed timui ne honorem Dei transferrem ad hominem, etc. Ex quibus verbis patet, quod non tam propter Amanum, vel ejus progeniem quam propter qualitatem cultus, ab Amano requisiti, adorare noluerit.

Præterea lex Deuter. XXV agit de filiis Israel, pacifice habitantibus in terra promissionis, ne scilicet conjungerentur Amalecitis. Jamvero tempore illo, quo contigit historia Esther, Israelitæ erant in terra aliena, et a manu Aman pendebat eorum plena ruina; adeoque non est verisimile quod propter illam Deuteronomii legem voluisset se suosque omnes præsentem exponere exitio Mardocheus, negando adorationem politicam seu civilem, quæ consistit in reverentia externa, qua recognoscitur alicujus dignitas aut principatus: nam paratus erat osculari vestigia pedum ejus, si hoc pro salute gentis judaicæ necessarium fuisset; et consequenter multo facilius voluisset eum transeuntem adorare, si cultum aut adorationem duntaxat civilem petiisset. Quare

Resp. et dico: Ideo negavit Mardocheus adorationem, quia divinam seu patriæ petebat superbissimus Aman. Patet hoc ex præcitatis Mardochei verbis, cap. XIII. Porro quod Persarum reges divinos sibi honores deferri voluerint, manifestissimum est ex ipsis gentilibus historicis. Docet enim id Socrates in Panegyrico; Strabo lib. X; Seneca lib. III de Benefic., cap. 12; Curtius lib. V et VIII, apud quem Cleo Siculus: *Persæ, ait, non pie solum, sed etiam prudenter, reges suos inter deos colunt*. Pacatus in Panegyrico ad Theodosium, *Rex, ait, Persidis dignatus antea confiteri hominem, jam fatetur timorem*. His accedit Rupertus Abbas, qui lib. VIII de Victoria Verbi, cap. 6 et 8, de hac historia, ita scribit: *Stulta exaltatio jubere hominem adorari, quod soli debetur Deo. Regibus tamen Persarum de more fiebat adoratio, quod superbiæ regis Persicum exemplum imitatus Alexander Magnus, aliquandiu quidem sustulit; sed tandem ubi invidiam se superasse existimavit, non salutari, sed adorari se jussit*. Quia igitur similem honorem et adorationem prætendebat impius et superbissimus Aman, merito sese opposuit Mardocheus.

SOLVUNTUR ARGUMENTA. — Obj. I. Judæi alii adorabant transeuntem Aman: atqui non est verisimile quod omnes alii fuissent idololatæ; ergo Aman non videtur petivisse adorationem patriæ.

R. neg. maj. Neque enim legitur de eorum adoratione aliquid; et præceptum regis tantum urgebat pro aulicis, inter quos ex Judæis solus invenitur Mardocheus. Interim tamen transmissa majore, et concessa minore, nego consequentiam: quia Judæi alii simplicitate et inscitia apprehendere poterant, quod cultum tantum politicum prætenderet Aman; adeoque et licite illum exhibebant. Mardocheus vero sciens, ipsum velle per externum istum cultum adorari ut Deum, eundem ipsi denegare debuit.

Obj. II. Si honores divinos ambirent reges Persa-

rum, clare sequitur quod non fuerit divinus quem sibi prætendebat exhiberi Aman.

Probat sequela: quia Aman et minor erat rege, nec æqualem regi volebat sibi deferri honorem, sed minorem; adeoque nec divinum.

R. negando sequelam: quia in Gentilium superstitione dii erant majores et minores. Tam majoribus quam minoribus cultum volebant delatum, disparem quidem, divinum tamen, ut ipsi apprehendebant. Aman proinde, licet fortassis minorem se rege fateatur (neque enim hoc certum est, cum *superbissimus* vocetur), potuit sibi petere honorem divinum, tanquam Deo delatum, minori quidem rege, sed majori homine.

Inst. Vocatus a rege Aman, cap. VI hujus libri, putans summum sibi a rege deferendum esse honorem, sic respondit *ÿ. 7 et seq. Homo, quem rex honorare cupit, debet indui vestibus regis, et imponi super equum, qui de sella regis est; et accipere regium diadema super caput suum, et primus de regis principibus ac tyrannis teneat equum ejus, et per plateam civitatis incedens, clamet et dicat: Sic honorabitur quemcumque voluerit rex honorare*. In illis verbis Aman fatetur primo, se esse hominem, adeoque non Deum. 2. Non petit sibi extrui templum, vel altare. 3. Totum, quod sibi putabat impendendum, postea impensum est Mardocheo, qui admittendo hunc cultum non peccavit; ergo Aman non petivit cultum aliquem patriæ, sed civilem tantum et politicum.

R. neg. conseq.: quia Persæ et Gentiles alii multi putabant se esse tantum deos terrestres, sive homines in numerum deorum relatos, eo ipso, quo regio vel quasi regio honore sublimabantur. Hinc et cultu divino coli volebant, non in templis, quia cultum in templis apprehendebant competere solis diis cælestibus, sive ipsis, quando post mortem ex diis terræ, ut putabant, transferendi erant in deos cælestes. Unde nec mirum, quod Aman non petiverit sibi extrui templum, aut altare. Inter Mardocheum autem et Amanum longa est disparitas: quia Mardocheus cultum illum externum tantum apprehendit, et sibi exhiberi permisit, tanquam mere civilem ac politicum; Aman vero non contentus fuit cultu exteriori civili, sed interne, ut deus, minor Assuero, coli voluit. Quod cum sciret Mardocheus, licite cultum illum ei impendere non potuit.

Obj. III. Persæ adoraverunt reges suos, quia censuerunt ipsos esse Dei imagines, ut patet ex Artabano, qui apud Plutarchum in Themistocle, dicit, quod Persæ adorent regem, non ut Deum, sed tanquam Dei omnia conservantis imaginem: atqui hoc est licitum, nec pertinet ad idololatriam; ergo, etc.

Prob. min. Etiam in Scriptura sacra illi, qui regnant et imperant, dii vocantur; quia ob imperium quædam Dei imago sunt. Et sic Psal. LXXXI, 6, habetur: *Ego dixi: Dii estis, et filii Excelsi omnes*. Præterea ipsius Dei honor est, si propter ipsum ejus imagines, quales sunt in terrenis reges, in spiritualibus pontifices, episcopi et sacerdotes, honorentur et colantur.

R. disting. maj. Persæ adoraverunt reges suos, quia censuerunt ipsos Dei imagines, ita tamen ut simul deos censerent; concedo maj. Ita ut divinam regibus excellentiam negarent; nego majorem. Et conformiter distincta minore, nego conseq. Ad textum autem ex Psal. LXXXI allatum dico, quod per similitudinem quædam aliqui in Scriptura quidem vocentur dii, sed ita tamen ut nihil de natura deitatis ipsis tribuatur. Secus vero faciebant Persæ, qui non nudas imagines Dei apprehendebant esse suos reges, sed imagines cum re; id est, vere deos. Quoad Artabanum dici potest, quod ipse, utpote aliis sapientior, cum paucis sibi similibus damnatissimam Persarum superstitionem sic interpretando voluerit excusare, quamvis a parte rei vulgus Persarum communiter vere deos putaverit reges, et primos aulae proceres deos regibus minores.

Obj. IV. Ex jam dictis sequitur quod idololatæ fuerint Esdras, Nehemias, Esther, imo et ipse Mardocheus. Atqui tamen hæc sequela admitti nequit; ergo, etc.

Probat sequela. Ipsi adoraverunt reges Persarum, ipsi familiariter cum illis egerunt, etc. Atqui juxta statim dicta adoratio regum Persarum erat cultus patriæ; ergo ipsi idololatæ fuerunt.

S. Thomas secunda secundæ, q. 84, a. 1, ad 1, respondens ad simile argumentum, dicit: *Secundum reverentiam quæ creaturæ excellenti debetur, Nathan adoravit David. Secundum autem reverentiam quæ debetur Deo, Mardocheus noluit adorare Aman, timens ne honorem Dei transferret ad hominem, ut dicitur Esther XIII. Et similiter secundum reverentiam debitam creaturæ excellenti Abraham adoravit angelos, et etiam Josue, ut legitur Josue V... secundum autem reverentiam quæ debetur Deo, prohibitus est Joannes angelum adorare, Apoc. ult. tum ad ostendendum dignitatem hominis, quam adeptus est per Christum, ut angelis æquetur: unde ibi subditur: «Conservus tuus sum, et fratrum tuorum:» Tum etiam ad excludendum idololatriæ occasionem, unde subditur: «Deum adora.» Conformiter ad hanc S. Thomæ doctrinam*

R. negando sequelam, et ad probationem distinguo maj. Ipsi adoraverunt reges Persarum cultu civili; concedo: religioso et cultu patriæ; nego majorem. Similiter distinguo min. Adoratio quæcumque, et quorumcumque, erat cultus patriæ; nego: adoratio aliquorum, et aliquo tempore erat cultus patriæ; concedo minorem. Dicendum ergo, quod promiscue adoratio regum Persarum, publice exeuntium, vel in pleno regni solio residentium, existimata fuerit ut adoratio alicujus dei: privata vero adoratio in mensa, convivio aut aliis functionibus domesticis tantum erat civilis. Et vero licet promiscue se Persarum reges tanquam deos jactarent; tamen hoc dici non posse videtur de Assuero, qui ex magna parte sciebat potentiam Dei Israel. Unde quod populus juxta consuetudinem patriæ eum publice egredientem forte ut Deum adoraverit, non provenit ex parte regis, qui se non esse Deum noverat, sed ex consuetudine de-

pravata. Quare licet cultus exterior et populi et Mardochei ac etiam Estheris essent similes; intentio tamen et cultus interior, ac etiam circumstantiæ, in quibus ipsi regem honorabant, erant dispares. A populo exhibebatur cultus, ut rex recognosceretur tanquam Deus; a Mardocheo, Esthere, Esdra ac Nehemia solummodo fiebat, ut reverentiam ei exhiberent, tanquam regi potentissimo. Et consequenter ipsi non fuerunt idololatæ.

QUÆSTIO IV. — QUANDONAM AUT SUB QUO REGE CONTIGERIT HISTORIA ESTHER.

In hac quæstione rursus multum inter se variant ac discrepant chronologi, et S. Scripturæ interpretes, eo quod varie disceptetur quis fuerit ille rex Assuerus, qui sibi desponsavit Estherem. Porro antequam circa hanc quæstionem mentem nostram declarem, nonnulla pro clariori intelligentia præmittenda sunt. Sit igitur

§ I. — QUEDAM PRÆMITTUNTUR.

Sunt aliqui qui volunt historiam Esther contigisse ante solutionem captivitatis babilonicæ, et hi dicunt, Assuerum, Estheris maritum, fuisse vel patrem Darii Medi, de quo Daniel. IX, vel ipsum Darium Medum; et alterutram horum putat tenendum Melchior Canus lib. XI de locis theologicis. Alii, qui existimant historiam Esther contigisse post solutam captivitatem babilonicam, inter se iterum dividuntur. Aliqui putant, jam memoratum Assuerum fuisse Cambysem, alii Darium Hystaspem, alii Xerxem Darii filium, alii Artaxerxem Longimanum, a longiori manu sic dictum, alii Artaxerxem Mnemon, a memoria, qua præcallebat, ita vocatum, alii Artaxerxem Ochum. Hæc est autem chronologia regum Persarum, circa quos movetur præsens controversia. Post Cyrum regnavit Cambyses ejus filius annis 7 et mensibus 5, quem secutus est mensibus 7 Smerdes Magus, quo occiso ex principum compromise inauguratione regnavit Darius Hystaspis annis 36, cui successit Xerxes filius, qui, quot annis regnaverit, non convenit inter chronologos. Xerxi successit Artaxerxes Longimanus annis 40, quem secuti sunt Xerxes filius diebus 45, Sogdianus Spurius Longimani mensibus 6 et diebus 20. Postea imperium tenuit Darius Nothus annis 19, quem sequitur Artaxerxes Mnemon annis 45, post quem regnavit Artaxerxes Ochus annis 25, et post hunc Arses annis 3, Persarum imperium clausit Darius Codomanus, cujus anno septimo victor orbis Alexander Magnus monarchiam totam in Macedones transtulit. Ex his omnibus oportet unum eligere, qui ultra duodecim annos regnavit: nam quod Assuerus iste, qui fuit maritus Esther, ultra duodecim annos regnaverit, eruitur ex cap. III hujus libri *ÿ. 7.*

§ II. — QUID CENSENDUM DE QUIBUSDAM SENTENTIIS SUPRA RELATIS.

Resp. et dico 1: Historia Esther non contigit ante solutam captivitatem babilonicam; et consequenter